

CUM SE CUVINE CREȘTINILOR A VIETUI

Editura Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților

CUM SE CUVINE CREȘTINILOR A VIETUI

Tipărită cu binecuvântarea

Î. P. S. Pimen
Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților

Editura Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților
Suceava, 2005

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Cum se cuvine creștinilor a vieții. - Suceava : Editura
Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, 2005
ISBN 973-86963-8-0

281.95

Redactor responsabil: pr. Dragoș Buta, consilier cultural
Tehnoredactare computerizată: pr. Pamfil Strugaru, Liviu Strugaru
Corectură: prof. Doina Ciobanu, prof. Monica Bilauca
Tipar: Tipografia „Sfântul Ioan cel Nou” Suceava

ISBN 973-86963-8-0

Învățătura Domnului prin cei doisprezece apostoli către neamuri

Capitolul I

1. Sunt două căi: una a vieții și alta a morții¹ și este mare deosebire între ele.

2. Calea vieții este aceasta:

Mai întâi, să-L iubești pe Dumnezeu, Creatorul tău; al doilea, pe aproapele tău ca pe tine însuși² și toate câte voiești să nu ți se facă ție, nu le face nici tu altora³.

3. Învățătura acestor cuvinte este aceasta:

„Binecuvântați pe cei ce vă blestemă și rugați-vă pentru dușmanii voștri; postiți pentru cei ce vă prigonesc, că ce mulțumită aveți dacă iubiți pe cei ce vă iubesc? Nu și păgânii fac același lucru? Voi, însă, iubiți pe cei ce vă urăsc”⁴ și nu veți avea dușman.

4. *„Depărtează-te de poftele trupești și lumești⁵. Dacă-ți dă cineva o palmă pe obrazul drept,*

¹ *Ier. 21, 8; Deut. 30, 15-19.*

² *Matei 22, 37-39; Marcu 12, 30-31; Înț. Sir. 7, 30; Deut. 6, 5; Lev. 19, 18.*

³ *Matei 7, 12; Luca 6, 31; Tob. 4, 15.*

⁴ *Matei 5, 44. 46. 47; Luca 6, 27. 28. 32. 35.*

⁵ *1 Petru 2, 11.*

întoarce-i lui și pe celălalt⁶ și vei fi desăvârșit⁷. Dacă te silește cineva să mergi o milă, mergi cu el două; dacă-ți ia haina, dă-i și cămașa”⁸.

5. „Oricărui cere de la tine, dă-i și nu cere înapoi”⁹, că Tatăl vrea să dea tuturor din darurile Sale. Fericit este cel ce dă potrivit poruncii, că este nevinovat. Vai de cel ce ia! Dacă ia, având nevoie, va fi nevinovat, dar cel ce ia, neavând nevoie, va da socoteală de ce a luat și pentru ce; dus la închisoare, va fi cercetat de cele ce a făcut și „nu va ieși de acolo până ce nu va da și cel din urmă ban”¹⁰. Dar și despre acestea s-a zis: „Să asude milostenia ta în mâinile tale până cunoști cui dai!”¹¹.

Capitolul II

1. A doua poruncă a învățaturii: „Să nu ucizi, să nu săvârșești adulter”¹²; să nu strici băieți, să nu fii desfrânat, „să nu furi”¹³, să nu vrăjești, să nu faci

⁶ Matei 5, 39; Luca 6, 29.

⁷ Matei 5, 48.

⁸ Matei 5, 41. 40; Luca 6, 29.

⁹ Luca 6, 30; Matei 5, 42.

¹⁰ Matei 5, 26.

¹¹ Text necunoscut. Dictonul acesta se găsește la: Fericitul Augustin, în Psalmul 102, n. 12; în Psalmul 146, n. 17; Sfântul Grigore cel Mare, *Liber regulae pastoralis*, III, 20; în Psalmul 50.

¹² Ieș. 20, 13-14; Deut. 5, 17-18; Matei 19, 18.

¹³ Ieș. 20, 15; Deut. 5, 19; Matei 19, 18.

otrăvuri, să nu ucizi copil în pântece, nici pe cel născut să nu-l ucizi, „să nu poftești cele ale aproapei”¹⁴.

2. Să nu juri strâmb¹⁵, să nu dai mărturie mincinoasă¹⁶, să nu vorbești de rău, să nu ții minte răul.

3. Să nu fii cu două gânduri, nici cu două feluri de vorbă, pentru că două feluri de vorbă sunt cursa morții.

4. Să nu fie cuvântul tău mincinos, nici în deșert, ci plin de faptă.

5. Să nu fii lacom, nici răpitor, nici fățarnic, nici rău, nici mândru.

6. Să nu ai gând rău împotriva semenului tău.

7. Să nu urăști pe nici un om, ci pe unii să-i mustri, pe alții să-i miluiești, pentru alții să te rogi, iar pe alții să-i iubești mai mult decât sufletul tău.

Capitolul III

1. Fiul meu, fugi de orice rău și de tot ce este asemenea lui.

2. Să nu fii mânios, că mânia duce la ucidere; nici invidios, nici certăreț, că din toate acestea se nasc ucideri.

¹⁴ *Ieș. 20, 17.*

¹⁵ *Matei 5, 33.*

¹⁶ *Matei 19, 18; Ieș. 20, 16.*

3. Fiul meu, să nu fii poftitor, că pofta duce la desfrâu; să nu spui cuvinte de rușine și să nu te uiți cu ochi pofticioși, că din toate acestea se nasc adulterele.

4. Fiul meu, să nu ghicești viitorul după zborul păsărilor, pentru că aceasta duce la închinare de idoli; să nu descânți, să nu citești în stele, să nu faci vrăji, să nu vrei să auzi de ele, nici să le vezi, că din toate acestea se naște închinarea la idoli.

5. Fiul meu, să nu fii mincinos, pentru că minciuna duce la hoție; nici iubitor de argint, nici iubitor de slavă deșartă, că din toate acestea se nasc hoțiile.

6. Fiul meu, să nu fii cârtitor, pentru că aceasta te duce la hulă; nici obraznic, nici cu gând rău, că din toate acestea se nasc hulele.

7. Să fii blând, pentru că „*cei blânzi vor moșteni pământul*”¹⁷.

8. Să fii îndelung răbdător, milostiv, fără răutate, pașnic și bun, tremurând totdeauna pentru cuvintele pe care le-ai auzit.

9. Să nu te înalți pe tine însuți, nici să ai sufletul tău obraznic. Să nu se lipească sufletul tău de cei mândri, ci să ai legături cu cei drepți și cu cei smeriți¹⁸.

10. Cele ce ți se întâmplă să le primești ca bune, știind că nimic nu se face fără Dumnezeu.

¹⁷ Matei 5, 5; Ps. 36, 11.

¹⁸ Rom. 12, 16.

Capitolul IV

1. Fiul meu, să-ți aduci aminte, ziua și noaptea, de cel ce-ți grăiește cuvântul lui Dumnezeu și să-l cinstești ca pe Domnul, că unde se vorbește de domnie, acolo este și Domnul.

2. Să cercetezi în fiecare zi chipurile sfinților*, ca să afli odihnă în cuvintele lor.

3. Să nu faci dezbinare și să împaci pe cei ce se ceartă. „Să judeci cu dreptate”¹⁹, să nu te uiți la fața omului când ai să mustri pentru păcat.

4. Să nu te îndoiești dacă un lucru va fi sau nu.

5. „Să nu fii cu mâinile întinse la luat și cu ele strânse la dat”²⁰.

6. Dacă ai dobândit ceva prin lucrul mâinilor tale, să dai ca răscumpărare pentru păcatele tale.

7. Să nu stai la îndoială când dai și nici să murmuri când dai, că vei cunoaște cine este Bunul Răsplătitor al plății.

8. Să nu întorci spatele celui lipsit; să faci parte din toate ale tale fratelui tău și să nu zici că sunt ale tale. Dacă suntem părtași la cele nemuritoare, cu atât mai mult la cele muritoare²¹.

* Prin sfinți înțelegem creștinii din primele veacuri după Hristos.

¹⁹ Deut. 1, 16; Pilde 31, 9; In. 7, 24.

²⁰ Înț. Sir. 4, 33.

²¹ Rom. 15, 27.

9. Să nu iei mâna ta de pe fiul tău sau de pe fiica ta, ci să-i înveți din tinerețe frica de Dumnezeu.

10. Să nu poruncești slugii tale sau slujnicii tale, când ești amărât și supărat, că și ei nădăjduiesc în Același Dumnezeu, ca nu cumva să nu se mai teamă de Dumnezeu, Care este și Dumnezeuul tău și al lor²². Că Dumnezeu n-a venit la noi ca să ne cheme după față, ci la aceia pe care i-a pregătit Duhul.

11. Iar voi, cei care sunteți robi, să vă supuneți cu rușine și cu teamă stăpânilor voștri ca unor chipuri ale lui Dumnezeu.

12. Să urăști orice fățarnicie și tot ce nu este plăcut Domnului.

13. Să nu părăsești „poruncile Domnului și să păstrezi ceea ce ai primit, fără să adaugi și fără să scoți”²³.

14. În Biserică să-ți mărturisești păcatele tale și să nu te duci la rugăciune cu conștiință rea. Aceasta este calea vieții.

Capitolul V

1. Calea morții este aceasta:

Mai întâi de toate sunt rele și pline de blestem: ucideri, adultere, poftă, desfrânări, hoții, idololatrii, vrăji, farmece, răpiri, mărturii mincinoase,

²² Efes. 6, 9.

²³ Deut. 12, 32; 4, 2.

fățarnicii, inimă vicleană, vicleșug, mândrie, răutate, obrăznicie, lăcomie, cuvinte de rușine, invidie, nerușinare, îngâmfare, lipsă de teamă.

2. Prigonitorii celor buni, urâtorii de adevăr, iubitorii de minciună nu cunosc răsplata dreptății, nu se lipsesc de bine, nici de dreapta judecată; nu priveghează spre bine, ci spre rău; bunătatea și răbdarea este departe de ei; „*iubesc cele deșarte*”²⁴, „*umblă după mită*”²⁵, nu miluiesc pe sărac, nu suferă pe cei necăjiți, nu cunosc pe Creatorul lor. „*Ucigași de copii*”²⁶ fiind, sunt stricători ai fapturii lui Dumnezeu, întorc spatele celui lipsit, asupresc pe cel în strâmtorare; apărători ai bogaților, judecători nelegiuți ai săracilor, sunt plini de tot păcatul. Izbăviți-vă, fiilor, de toate acestea!

Capitolul VI

1. Vezi să nu te abată cineva de la această cale a învățaturii, că acela te învață cele ce sunt în afară de Dumnezeu.

2. Dacă poți purta tot jugul Domnului, desăvârșit vei fi, dar dacă nu poți, fă ce poți.

3. Cu privire la mâncăruri, ține ce poți, dar ferește-te tare de cele jertfite idolilor, că este slujire a

²⁴ Ps. 4, 2.

²⁵ Is. 1, 23.

²⁶ Înț. Sol. 12, 5.

unor zei morți.

Capitolul VII

1. Cu privire la Botez, așa să botezați:

După ce ați spus mai înainte toate cele de mai sus, botezați „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”²⁷ în apă proaspătă.

2. Iar dacă n-ai apă proaspătă, botează în altă apă, iar dacă nu poți în apă rece*, botează în apă caldă.

3. Dacă nu ai de ajuns nici una nici alta, toarnă pe cap de trei ori apă „În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh”²⁸.

4. Înainte de botez, să postească cel ce botează și cel botezat și alții câțiva, dacă pot. Poruncește, însă, ca cel ce are să se boteze, să postească o zi sau două înainte**.

²⁷ Matei 28, 19.

²⁸ Matei 28, 19.

* Apa scoasă din fântână în care se botează pruncul nu dăunează sănătății.

** Postul se cerea celor care se botezau, deoarece aceștia proveneau din lumea păgână și nu erau la vârsta prunciei.

Cuvânt al Sfântului Antioh despre chemarea lui Dumnezeu*

Fiindcă Domnul Dumnezeu ne cheamă pe noi prin Lege și prin prooroci, prin apostoli și evangheliști, iar, mai mult, ne și roagă, nu se cade nouă, din lene, a nu lua seamă la chemarea Lui, la mântuirea noastră, ca nu cumva, pentru întârziere, să ni se încuie cămara cea dorită și apoi, mult bătând, în zadar să fim fără de nici un folos. Ci, mai bine să ne sârguim, o, fraților, ca să ajungem la cetatea cea mare, la Ierusalimul cel de Sus, care este maica noastră, a tuturor celor ce viețuim. Este țara întru care strălucește Lumina cea neînserată, Ochiul cel neadormit, Dătătorul bunătăților celor veșnice. Deci, o, fraților, de ne vom apropia cu frică și cu dragoste de Stăpânul nostru cel bun, apoi vom vedea toată lumea îngerilor și a arhanghelilor. Și, oricât de mulți ar fi îndrăgitorii Ierusalimului celui de Sus, toți vor gusta din mângâierile lui, că din pârâul cel cu apă vie se vor adăpa. Să năzuim spre Acela care a zis: „Apropiați-vă de Mine și Mă voi apropia de voi”. Să ascultăm pe Dătătorul de Lege, Cel ce zice: „De veți asculta glasul Meu, Îmi veți fi Mie popor ales, împărătească preoție, neam sfânt”. Că zice: „Fiți sfinți, că Eu sfânt sunt, Domnul Dumnezeul vostru,

* Fragment extras din *Proloage*, vol. I, Ed. Buna-Vestire, Bacău, 1995, p. 528.

și popor ales v-am luat pe voi Mie”. Iar la *Înțelepciune* zice: „Apropiati-vă de Mine cei ce Mă doriți pe Mine, și din bunătățile Mele vă veți sătura, pentru că mai dulce decât mierea sunt Eu. Că cel ce mănâncă, nu va mai flămânzi, și cel ce Mă ascultă pe Mine, nu se va rușina”. Și iarăși: „Veniți de mâncați pâinea Mea și beți vinul pe care l-am pregătit vouă și lăsați nebunia voastră. Căutați înțelepciunea și veți trăi”. Iar David zice: „Apropiati-vă de Dânsul și vă veți lumina și fețele voastre nu se vor rușina”. Iar Apostolul zice: „Dacă ați înviat împreună cu Hristos, apoi cele de sus le căutați, unde este Hristos de-a dreapta Tatălui, șezând”. Și mai zice încă: „Drept aceea, iată, nu sunteți străini și pribegi, ci cetățeni cu sfinții și cu cei apropiați ai lui Dumnezeu”. Deci, să ne apropiem de scaunul lui Dumnezeu ca să luăm milă și să aflăm dar la vremea cea prielnică. Iar Iubitorul de oameni Dumnezeu ne cheamă pe noi, zicând: „Veniți la Mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi. Luați jugul Meu asupra voastră și vă învățați de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre. Că jugul Meu este bun și sarcina Mea ușoară este” (*Matei* 11, 28-30).

Deci, acestea le găiește și ne cheamă pe noi Însuși Hristos, Dumnezeul nostru.

Cuvânt al Sfântului Evagrie monahul despre mântuirea sufletului*

În inima celui blând se odihnește înțelepciunea, iar sufletul celui ostentor este scaunul nepătimirii. Lucrătorii cei răi își vor lua plată rea, iar lucrătorilor celor buni li se va răsplăti cu plată bună. Cel ce întinde lațul altuia, în laț va cădea și el. Mai bun este un țăran blând decât un oștean iute și mânios. Iuțimea pierde cunoștința, iar îndelungă răbdarea o adună pe ea. Cum este un vânt tare în largul mării, așa este mânia în inima omului. Cel ce se roagă lui Dumnezeu, fuge de ispite, iar inima cea netrebnică tulbură cugetul. Să nu te înveselească prea mult pe tine băutura, nici să te sature de bucate, ca să nu se îngrașe carnea trupului tău, că apoi te vor împresura pe tine gândurile cele spurcate. Să nu zici: „Astăzi este praznic, să bem, iar mâine este Duminica mare, să facem praznic”. Că praznicul creștinesc nu este așa, să-ți sature pânțele. Paștile Domnului înseamnă ieșirea din răutăți, iar Cincizecimea este învierea sufletului.

Praznicul lui Dumnezeu este nepomenirea de răutăți, că pe pomenitorul de rău îl va apuca plânsul, iar Cincizecimea Domnului este învierea dragostei. Cel ce urăște pe fratele său, în cumplită cădere cade.

* Fragment extras din *Proloage*, vol. I, Ed. Buna-Vestire, Bacău, 1995, p. 528.

Praznicul lui Dumnezeu este înțelegerea cea adevărată, iar cine caută înțelegere mincinoasă, va muri urât. Mai bine este a flămânzi cu inimă curată, decât a prăznui cu suflet necurat. Cel ce-și curăță gândurile cele rele din inima sa, acela este cel ce și-a ucis pruncii săi cu piatră.

Creștinul somnoros va cădea în rele, iar cel priveghetor este ca o pasăre ușoară. Să nu te dedai pe tine la priveghere deșartă și seacă și să nu lași cuvintele cele duhovnicești, pentru că Domnul privește în suflet și te va scoate pe tine din tot răul. Somnul cel mult înmulțește gândurile, iar privegherea cea bună le împuținează pe ele. Somnul cel mult aduce griji și necazuri, iar cel ce priveghează scapă de acestea. Să-ți amintești totdeauna de ieșirea ta din această lume și să nu uiți de judecata cea veșnică și nu va fi păcătuire în sufletul tău.

Prin pocăință să-ți îndreptezi sufletul tău, iar prin milostenie și blândețe să-l întărești pe el, chiar de va năvăli asupra ta duhul cel grabnic. Atunci să nu-ți lași chilia ta și să nu pierzi vremea prielnică. Că, precum cineva curățește argintul, așa se va curăți și inima ta, și precum aurul și argintul se curăță prin foc, așa și inima creștinului se curățește prin ispite. Duhul tulburării gonește lacrimile, iar duhul necazului sfărâmă rugăciunile. Leapădă de la tine mândria și slava deșartă departe să o gonești, că acela ce acum nu voiește slava, se va mări în veacul ce va să fie, întru Iisus Hristos Domnul nostru.

Cuvânt al Preacuviosului părintelui nostru Efrem Sirul*

Priviți, frații mei iubiți, cum se întoarce omul la cele lepădate și cugetă iarăși și face lucrurile păgânilor. Tot cel ce cugetă cele trupești și se risipește ca și când nu ar aștepta să dea seama lui Dumnezeu în ziua judecății, oare nu s-a dezbrăcat el de Hristos? Că zice Domnul cu dumnezeiasca Sa gură că și pentru un cuvânt deșert vor să dea seama oamenii în ziua judecății, apoi faptele în ce fel vor fi judecate?

O, ce drac rău! O, urâtorul de bine și urâtorul de oameni duh necurat! Cum împiedică și cum ademenește el pe fiecare. Stăpânul strigă prin proroci și prin apostoli și prin Sfintele Evanghelii, iar din mulțime puțini iau aminte. Diavolul cheamă prin alăute și prin hore și prin cântece drăcești și mulțimea se adună. Iubitorul de oameni, Dumnezeu, cheamă pe toți și zice: „Veniți la Mine toți!”, și nu este nimeni să-L asculte, nici să se sârguiască. Hulitorul de oameni, diavolul, pe mulți îndeamnă și aceștia la el aleargă. Dacă undeva s-ar propovădui ajunare și priveghere, se sperie toți, se tânguiesc și se fac asemenea morților, iar dacă s-ar vesti cândva prânzuri, ospețe, alăute sau cântece

* Fragment extras din *Proloage*, vol. I, Ed. Buna-Vestire, Bacău, 1995, p. 153.

drăcești, toți se fac veseli, binevoitori și treji și unii pe alții se cheamă și se strigă și împreună aleargă pe drumul cel rău și se nevoiesc cu nevoița cea vrednică de jale. Nu însă cu cinste, cum se cuvine creștinilor, ci ca niște păgâni; nu ca niște robi ai lui Dumnezeu, ci ca niște apucați. Și de multe ori toată ziua se ostenesc pentru pântecelile lor și toată noaptea petrec fără de somn, spre pierzarea sufletului lor, jucând și batjocorindu-se și nimic altceva câștigând din osteneală și din priveghere, fără numai vaiul, precum a zis Domnul.

Luați aminte cu dinadinsul la cele scrise și nu le defăimați, că vai celor ce ocărăsc dumnezeieștile Scripturi. Că mulți cuvântători deșerți sunt, amăgindu-se cu mintea, iar când aud de chinurile judecății zic râzând, mângâindu-se: „Oare sunt eu mai bun decât toată lumea? Unde va merge toată lumea, acolo voi merge și eu. Afară de toată lumea, ce are să mi se întâmple mie? Să mă îndulcesc deocamdată și eu ca toată lumea de bunătățile lumii acesteia”.

Apoi, după ce s-a împlinit hotarul vieții acesteia, se trimite vestitorul morții, zicându-ne: „S-a împlinit calea ta în viața aceasta, vino de acum într-o altă lume, vino la însuși locul tău!”. Apoi, lași lucrurile vieții celei veselitoare, cu care ți se părea că veșnic te vei desfăta, și te duci, fiind tras de demoni, la locul de osândă. Și văzându-și locul, omul se va cutremura și își va bate fața sa cu palmele, și,

căutând împrejur încoace și încolo, va vrea să fugă și nu-i va fi lui cu puțină să fugă, că va fi ținut cu nădejde, legat de cei ce îl vor duce pe dânsul. Atunci îi vor zice lui demonii ce îl țin: „Ce te temi, vrednicule de jale? Ce te tulburi, ce te întristezi, ce te înfricoșezi, ticălosule? Ce te cutremuri, netrebnicule? Tu ți-ai gătit ție locul acesta: seceră acum ce ai semănat. Ai auzit de înfricoșata osândă și, râzând, așa ziceai: Unde va fi lumea toată, acolo voi fi și eu. Acum, pentru ce te cutremuri? Nu ești singur. Acolo unde este toată lumea, acolo ești și tu. N-ai auzit pe Stăpânul zicând: „Toată lumea întru cel rău zace”? Ci, defăimând ziceai: Unde va fi toată lumea, acolo și eu. Vrednicule de jale și ticălosule, pentru ce când ziceai acestea nu te gândeai la tine? Acum lumea toată poate să-ți ajute ție? Oare pentru toată lumea vei da tu răspuns Judecătorului? Au nu numai pentru singur sufletul tău? Iată acum, precum ziceai, unde este toată lumea, acolo ești și tu”.

Și, intrând în locul cel de osândă, nevrând și cumplit chinuindu-se, va începe să ridice jalnice glasuri și să roage pe cei ce vor sta înaintea judecății, ca să dobândească măcar puțină răsuflare. Și îi vor răspunde lui: „Ce strigi, ticălosule? Au doar tu ești mai bun decât toată lumea? Unde este toată lumea, acolo ești și tu, precum ai zis”. Și atunci, suspinând din adâncul inimii, va zice: „Și ce-mi folosește mie toată lumea? Vai mie, că m-am amăgit și m-am batjocorit. Dreaptă este judecata lui Dumnezeu.

Acum am cunoscut eu ticălosul că ceea ce seamănă omul, aceea va și secera. Și ce sarcină va lega, aceea va și purta. Vai mie, că am auzit și nu primeam. Pe câți vedeam nevoindu-se, priveghind și ajunând, pe toți îi ocăram și-i osândeam. Pe câți îi vedeam plângând și tânguindu-se, râdeam de ei. Vai mie, că mai de folos îmi era o sută de ani să plâng acolo și să mă tânguesc și pământ să mănânc și să nu vin în locul acesta de chin. Cine-mi va da mie vreme de pocăință măcar trei zile ale veacului aceleia, pe care l-am cheltuit în lenevire, eu vrednicul de jale, ticălosul? Însă acum târgul și soborul s-au risipit și nu mai am folos din pocăință”.

Vedeți, fraților, să nu se afle cineva fără de roadă. Cel ce seamănă în trupul său îndulcirea lumii acesteia, desfătări, ospete de seară într-o atmosferă necreștină, din trup va secera stricăciune. Iar cel ce seamănă în duh rugăciune, ajunare și priveghere, din duh va secera viață veșnică. Luați seama și vedeți că nicidecum nu se laudă cel ce se desfătează, nici cei ce râd, nici cei ce joacă, că acestea păgânii le fac. Iar legea creștinilor este în acest fel: fericiți cei săraci cu duhul, fericiți cei ce plâng, fericiți cei milostivi, fericiți cei izgoniți, fericiți cei curați cu inima, fericiți cei vorbiți de rău, fericiți cei ce se înfrânează, fericiți cei ce au păzit Botezul curat, fericiți cei ce pentru Hristos s-au lepădat de lumea aceasta, fericite sunt trupurile feciorelnicilor, fericiți cei ce au femei ca și când n-ar avea, fericiți cei ce priveghează și se roagă,

fericiți cei ce văd mai înainte pe Cel ce va să vie să judece viii și morții și-și pregătesc răspunsul, fericiți cei ce lăcrimează în rugăciune și în cântare de psalmi. Acestea sunt ale dumnezeieștii Scripturi a dreptcredincioșilor.

Și, oare care Scriptură fericește pe cei ce cântă din fluier sau din alăută, sau rîd, sau pe cei ce se desfătează, sau pe cei ce se îmbată, sau pe cei ce se înverșunează și joacă, sau pe cei ce iubesc lumea aceasta? Stăpânul nostru nu ne-a învățat acestea, ci mai vârtos le-a osândit, zicând: „Vai vouă care râdeți acum și vă desfățați, că veți plînge și vă veți tîngui!”.

Deci, veniți, ca lăsând calea cea largă care duce la pierzare, să ne ostenim puțină vreme, ca să împărășim în vecii cei nesfârșiți și să dobîndim bunătățile cele nesticăcioase pe care ochiul nu le-a văzut, urechea nu le-a auzit și la inima omului păcătos nu s-au suit. Fugi de mândrie, o, omule, deși ești bogat, ca nu cumva să ai pe Dumnezeu împotriva ta; iubește smerita cugetare, deși ești mare, ca să te înalți în ziua judecării, că vai celui trufaș; că acela, când va intra în mormânt, atunci se învață cine este. Vai lacomului, că bogăția trece, vai necredinciosului, că în vreme ce toți se luminează, el singur se întuneacă. Vai celui fără de lege, că se duce la Judecător aspru și drept. Vai trîndavului, că va căuta vremea pe care rău a cheltuit-o și nu o va afla. Vai ocărătorului și împreună cu el bețivului, că se rînduiesc cu ucigașii și cu desfrânații se pedepsesc.

Vai celui ce se desfătează în această puțină vreme că, precum un vițel spre junghiere, așa se îngrașă.

Dar fericit este cel ce călătorește pe calea cea strâmtă, că purtător de cunună va intra în cer. Fericit cel ce multora le face bine, că va afla ajutători mulți când va fi judecat. Fericit cel ce se sânguiește către viața ce va să fie, că acestea de aici trag spre stricăciune și moarte. Fericit este cel ce risipește cele rele, adică pe acelea ce le-a adunat rău, că va sta curat înaintea Judecătorului. Fericit este cel ce spre toate se silește pe sine, că silitorii răpesc Împărăția lui Dumnezeu.

Deci să ne silim acum și noi spre tot lucrul bun. Să ne îndemnăm și să ne zidim unii pe alții, precum și faceți. Totdeauna vorbirea noastră să fie despre judecată și despre darea răspunsului nostru. Orice lucru faceți, fie de umblați pe cale, fie de ședeți la prânzuri sau în paturile voastre, ori altceva de faceți, totdeauna îngrijiți-vă de judecată și de venirea dreptului Judecător și vă aduceți aminte în inimile voastre și ziceți unii către alții: „Oare în ce fel este întunericul cel mai dinafară? Oare în ce fel este focul cel nestins și viermele cel neadormit? Oare în ce fel sunt scrâșnirile dinților?”. Acestea vorbiți-le unii cu alții, noaptea și ziua. Să ne nevoim fraților, până avem vreme. Să cumpătăm desfătarea cea de aici, ca acolo să câștigăm desfătarea Raiului. Să plângem aici puțin, ca acolo să ne bucurăm. Să flămânzim aici, ca să ne săturăm acolo. Să învățăm a ne lipsi de

toate acestea vremelnice de aici, ca să ne îndulcim acolo de bunătățile cele adevărate. Pe calea cea strâmtă și necăjită să călătorim aici, ca acolo pe calea cea lată și desfătăată să umblăm. Și iarăși zic: „Vedeți să nu ne împiedice pe noi viața aceasta și să ne batjocorească și goi și netrebnici să ne trimită pe noi în veacul acela. Că înșelăciunea lumii acesteia pe mulți i-a împiedicat, pe mulți i-a pierdut, pe mulți i-a batjocorit, pe mulți i-a orbit”.

Iar noi, fraților, să luăm aminte la noi înșine și să ascultăm pe Domnul, Care zice: „Veniți după Mine!”. Deci, de toate să ne despărțim și Lui să-I urmăm. Să potolim toată bucuria lumii acesteia, că batjocorește pe cei ce o iubesc pe dânsa. Iar noi să ne sârguim a dobândi viața cea veșnică, dănuirea cea cu îngerii, petrecerea cea cu Hristos, Căruia Se cuvine slava în vecii vecilor! Amin.

Învățătură despre osteneala cea pentru Împărăția cerurilor*

Să nu vă leneviți, fraților, de a voastră mântuire, nici să petreceți cu dobitoacele, fără de înfrânare mâncând și bând, că nu spre această viață ne-a ales pe noi Hristos, ci la Împărăția cerească ne-a chemat și poruncă ne-a dat nouă, pe care, făcând-o, vom intra într-însa. Pentru că prin multe încercări se cade nouă a intra în Împărăția cerului și cei ce se nevoiesc o răpesc pe ea. Că nevoința aceea silește pe Dumnezeu și ne dăruiește viața, că El știe inimile noastre, dacă ne ostenim pentru Dânsul cu adevărat, în rugăciuni și în privegheri, alergând la Biserică să slăvim pe Dumnezeu, Făcătorul nostru, Care la moștenirea îngerească ridică pe oamenii ei ce slujesc Lui și se ostenesc pe ei înșiși pentru Dumnezeu și trec cu vederea viața aceasta de puțină vreme. Că aceștia cunoscuți sunt lui Dumnezeu. Că și singuri știți pe Apostolul Pavel, care zice că cei nedrepti nu vor intra în Împărăția lui Dumnezeu, nici desfrânații, nici sodomiții, nici tâlharii, nici clevetitorii, nici cei ce iau mită. Că cel ce s-a încurcat întru acestea cu greu este și a se numi măcar creștin, dar să mai aștepte încă și milă de la Dumnezeu.

* Fragment extras din *Proloage*, vol. I, Ed. Buna-Vestire, Bacău, 1995, p. 418.

CUPRINS

Învățătura Domnului prin cei doisprezece apostoli către neamuri	3
Capitolul I	3
Capitolul II	4
Capitolul III	5
Capitolul IV	7
Capitolul V	8
Capitolul VI	9
Capitolul VII	10
Cuvânt al Sfântului Antioh despre chemarea lui Dumnezeu	11
Cuvânt al Sfântului Evagrie monahul despre mântuirea sufletului	13
Cuvânt al Preacuviosului părintelui nostru Efrem Sirul	15
Învățătură despre osteneala cea pentru Împărăția cerurilor	22

Tipografia „Sfântul Ioan cel Nou” Suceava

